

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.	Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.	Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Fűvészkert utca 1080.

Előfizetési felhívás a
„Debreczeni Protestáns Lap“
4-dik évi folyamára
és „Tanügyi Melléklet“-ére.

Iskolai ügyeinket illetőleg mindinkább fontos és lényeges kérdések lépnek előtérbe, melyek megvitatásra és helyes megoldásra várnak. Lapunk szűk tere pedig nem engedvén, hogy ezekkel oly részletesen és behatóan foglalkozzunk: elhatároztuk, hogy az 1884-dik évtől kezdve egy külön álló „Tanügyi Melléklet“-et is fogunk adni. — A „Tanügyi Melléklet“ minden hó 5-dik napján másfél iven jelenik meg.

Az előfizetés e lapra a „Tanügyi Melléklet“-tel együtt egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. „Tanügyi Melléklet“ nélkül mint eddig egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

Jelenlegi tisztelt előfizetőinket, kik t. i. a „Tanügyi Melléklet“-et nem kívánják járattani, kérjük, hogy nyilatkozzanak február 1-ig. — Ha nyilatkozat nem küldetik, úgy vesszük, mint a kik a „Tanügyi Melléklet“-tel kívánják lapunkat járattani.

A „Tanügyi Melléklet“ külön is megrendelhető egész évre 1 frt 20 krért.

A protestáns olvasó közönség figyelmébe s további pártfogásába ajánljuk magunkat.

Debreczen, 1883. december 24.

Tóth Sámuel,
felelős szerkesztő.

Békési Gyula, Géresi Kálmán,
szerkesztőtársak.

B e s z é d

Luther és Zwingli születése négyszázados ünnepélyén.

Tartotta Balogh Ferencz hittanár
a debreczeni kollégiumban, a hittanszaki önképző társulat
diszülésén 1883. december 9-én.

(Vége)

IV. A hálás német nemzet nagyszerűleg ünnepelte meg a Luther születésének 4 százados évét a Luther évben, a Luther városokban, ismeretes mindez az ezer szárnyu, ezer karu, ezer szemü sajtó útján. Legyen szabad mégis két mozzanatot, mint az idők beszélő jeleit, fölemlíteni. A némethoni reformáció leveretésére pápa és császár által indított első nagy és zuzó, az ugynevezett schmalkaldi háboru kezdő heve után — mely ép úgy mint Helvetiában — előbb az ellenfélnek ütött ki javára, a győztes V. Károly császár bevonult Wittenbergbe s Luther sirja felett megállt, azt jelezvén: lábai alá tiporta őt. Több mint 300 év után ugyanazon helyre a német császár, V. Károly utóda, képviselőtében vonult be a birodalmi trónörökös herczeg s borostyán koszorut tett Luther sirjára s fenkölt lélekkel így szólt: „ez ünnep hadd erősítsen meg bennünket azon határozatban, hogy küzdjünk az evangéliomi hitvallásért, a lelkiismeret szabadságáért és a türelem szellemeért.“ V. Károly császár művét elseperte az idő, az egyszerű szerzetesét diadalra vezette, mert az hatalmas piedestallá lett, melyre a protestáns császárság trónja felépült. A miről Luther korában álmodni sem merészelt senki, a miről 100 év mulva a reformáció Sámsona: Gusztáv Adolf mégis ábrándozott, az az ábránd szemünk láttára (1870-ben), az ősz Vilmos császár által megvalósult s Nagy Károly koronája, a szent német birodalom jogara, a Vatikán megdöbbenésére, most protestáns fön és evangélikus kézben csillog; a középkori Ghibellinek és Hohenstaufok törekvése porba hullt, mert hiányzott alapul Luther; a Hohenzollerek a reformáció által emelkedtek fel a csodálatos magaslatra. Méltán veté fel Kleinert Pál a berlini Luther ünnepélyén, melyet az

egyetem karai együtt tartottak, az emlékbeszédben a kérdést: „ki nem gondol arra, hogy Poroszországnak egy hohenzollerni állammá felemelkedése egyenesen Lutherre viendő vissza?“ (Rede. 6.) Igen jellemző az is, hogy a Luther ünnepélyt megelőzte 1883. szeptember 28. a „Germania“ tömérdek szobor leleplezése a Niederwaldon. A r. katolikus írók azt veték századokon át a reformáció szemére: széttépte Németországot, annak egységét felbomlasztá. Luther 4 százados ünnepe minden szabad, független, mivel német szívet együvé dobogtatta a nemzeti szabadulás első erkölcsi és vallási hős alakja iránt; a protestáns német császár és a birodalom nagyjai pedig a politikai egység jelvényével érzékeltették, hogy az ő Róma réme, a Tacituskori Germania, 2000 év múlva mint evangélikus Germania, nem Rómától várja parancsait, s az új alakulás bizonyos tekintetben a Vatikán réme

A másik mozzanat: Luther szelleme 400 év után sem hagyja nyugodni az örök város tiarás lakóját sajátos modern Warburgjában; úgy látszik örökre fülébe cseng Luther az időközön átható legerélyesebb tétele, melyet az ellene összehitt mantuai zsinat (1537) egybehívásakor utasításul mondott ki az engedékenységre lágyulni akaróknak, kik közt volt az ovatos Melanchton is, kik a pápát bizonyos határok közt, emberi jogalapon, mint első püspököt, tiszteletből hajlandók lettek volna elfogadni: „Ha az ég leszakad is, e ponton nem engedünk.“ XIII. Leo, épen úgy mint előde X. Leo, csak hogy már leplezetten, elegiakus hangon, 1883. szeptember 1-én kibocsátotta körlevelét, tiltakozásszerűen a Luther ünnepély s a protestantismus ellen; ez encyclikában felhívja a kath. híveket imádkozni, kivált Máriához, hogy adjon az egyháznak biztosságot ellensége ellen; az imákért különleges áldásokat ígér, „mivel a szent szűz elég erős legyőzni elleneit, az eretnekségeket.“ Az 1520-ben kelt „Exurge Domine“ nem ily hangon szólt.

Az ultramontanismus Janssen frankfurti tanár 3 kötetes munkáját dobta a Luther ünnepély örömtüzei eloltására. „A német nép története a középkor végétől kezdve“ című műből 14000 példány terjesztetett el. Janssen tanár a reformációt Németország és Európa legnagyobb csapásának hirdeti, Luther szellemi atyja a forradalmaknak, Róma védője a rendnek. Megfelelnek rá a protestáns német tudósok, Köstlin és mások. A protestantismus által inaugurált hit- és vélemény szabadság szép korában a meggyőződés és irodalom erkölcsi és értelmi fegyvereivel védekezés ellen semmi ellenszó nem lehet, ez is a protestantismus egyik szép vívmánya. Legyen szabadság mindenütt.

De kérhető valaki: mit keresnek a Zwingli és Kálvin eredetű református egyházak s épen a debreczeni kollégium is, a Luther ünnepélyen? A történeti igazság,

hála és kegyelet hajtja azokat. Párisban, Montaubanban, Genfben a kálvini reformáció fociusaiban, egyházak és theologiai fakultások, lelkészek, tanárok, tanulók és hívek, szebbnél szebb módon megünnepelték a reformáció hős atyja emlékét.

A francia református szabad egyház Mazametben, október 12-én tartott 18-dik zsinatán egy estét szentelt a Luther-ünnepélyre s a lelkes Pressensé párisi ref lelkész, nagy szónok, író és immár a respublika senátora, tartotta a beszédet „mi nem akarjuk — mondá heyesen — Lutherert ismételni, hanem folytatni.“ Angliában az „Evangelikus Alliance“ fényes ülést tartott, Dr. Stoughton elmékedése képezvén a központot. A nagy angol bibliatársaság és a presbyteri Alliance közlönyei szinte emléczikkeket szenteltek Luthernek; a francia és angol költészet is megzendíté lantját a XVI. század vezér geniusza tiszteletére. Az angol presbyteri ref. egyház képviseltette magát a wormszi ünnepélyen. Észak Amerikában a református gyülekezetek is, kivált november 11-én, minden városban ünnepélyesen megemlékeztek róla, sőt tervbe vétetett a wormszi szobor csoportozatnak másolatban felállítása a szabad államokban.

Debreczeni kollégiumunk nemes tanuló ifjúsága! mai napon te is részt veszesz a protestáns világ ünnepélyén szellemileg, összekötve az egykoru Zwingli emlékével. Az az ötödfélszáz tanuló, a te elődeid is, kik 1522—1560 ig hazánkból Wittenbergbe seregelték, közöttök volt a nagy Dévai, a tudós Szegedi Kis István, országos reformátoraink, a merész Mélius Debreczen Kálvinja, és Károli Gáspár, ki mint Luther a németnek, adta kezünkbe a nemzeti bibliát, — ezek és munkás társaik a nagy reformátor ihletése alatt idomultak reformátorokká; a magyar haza nekik köszöni a protestantismus meggyőkeresztetését. Mi nem feledjük el, hogy Wittenberg nélkül nem volna ma a debreczeni kollégium, sőt azt sem, hogy a hazai protestáns kollégiumok a reformáció emlék pyramisai A mely zivatarokon átment a lutheri és helvét reformáció, átszenvedték őseink is azokat; a mely diadalokat elért a protestantismus, s a mely vívmányokra eljutott, azokat az áldásokat: „a keresztyén szabadságot“ élvezzük mi is. Illó és szent kötelesség volt tehát részünkről el nem feledni az új Sion, az új templom, az új egyház Nehemiásait és Esdrásait. Nagy Konstantin az égen fénylő keresztre mutatott s elhalványítá a pogány világot; mi, reformátoraink példáját követve, a világosság szóró bibliára mutassunk fennen hangoztatva: „ezzel győzz!“

Rekeszszük be emlékező sorainkat a költészet oltáráról vett pár idézettel, az angol Bonar Horatius „Luther“-ről irt verse egyik szakával:

„Bátor hirnöke hitnek és szabadságnak,
Apostola a régi világosságnak!

Óh beszélj az elszilajult Európának,
Közélgő perczeiben az éjszakának,
Zengd a hallhatatlan öröm izenétet,
Mely hajdan éj álmából felébresztett;
Fudd meg a messzehangzó harsonát,
Mely megtöré Róma szolgásgát;
és Wagner francia ódájából, Lutherhez szólván:
Kálvin, Melancton, Zwingli, tündöklő védsereg,
Hősök képezik fényes kíséreted!
Látom mögöttök a hullámzó nemzeteket
Végetlen mozgásban, melyre nincs szám, nincs méret,
Emelkedve nőni, mint az Océán tornyait,
Ezek, óh szabadság! büszke légióid!

Vasárnap ügy.

A konvent mult évi 46. és 48. számú végzéseiben felhivatott a tiszántuli egyházkerület is, hogy a vasárnap megszentelése érdekében eddig tett lépések felől tegyen jelentést. E célból Lukács Ödön esperes, mint az egyházkerület által megbízott küldöttség elnöke, összehívta a küldöttséget e hó 8-dikára Debreczenbe, melyen az egyházkerület kebelében eddig történtek felől a jelentés elkészítettett, s bizonyos pontozatok állapították meg, melyek alapján a vasárnap megszentelése érdekében a társadalmi mozgalom megindítandó lenne.

A ft. konventhez intézett felterjesztés jelezve, hogy a tiszántuli egyházkerület a vasárnap ügyi állandó bizottságot megválasztá, hogy az egyházmegyék — hasonló bizottságok, az egyházközségek, társulatok alakítására hivattak volt fel, — a felhívásra azonban még csak a két szabólcsi egyházmegye intézkedett, a többiről, valamint az egyes egyházakban netán megindított mozgalom felől is közelebbi s hivatalos értesítés nincs; jelezve továbbá, hogy a vasárnap megszentelése érdekében még az egyházkerületi intézkedés előtt már, Balogh Ferencz által „A vasárnap s a munkás osztályok;“ az alsószabólcshajdukerületi egyházmegye által pedig „A vasárnap és a mi érdekeink“ s „A vasárnap nyugalomnak napja“ című olvasmányok is jelentek meg, melyek az egyházkerület kebelében 1—2000 példányban terjesztettek el: felkéri a ft. konventet, hogy tekintettel arra, miszerint hazánkban a nem keresztyén földbirtokosok száma naponként szaporodik, kik keresztyén cselédeiket következetesen dolgoztatják vasárnap is, s e miatt azok, egy-egy éven át legfeljebb ha egyszer eljuthatnak Isten szent házába; tekintettel továbbá arra, hogy ugy a törvénykezési, mint a közigazgatási s közlekedési tisztviselők kötelezve vannak törvény által vasárnapon is megtartani a hivatalos órákat s így sem magok nem élvezhetik e nap nyugalmát, sem Isten háza meglátogatásával meg nem adhatják a jó példát a közrendnek; s tekintettel végre arra, hogy a nyilvános mulató helyek, kereskedések, nagy zajjal dolgozó iparos műhelyek s gyártelepek, vasárnaponkint, még a templomba menetel idején is folytonosan nyitva tartatnak, mi által számtalan ut és alkalom nyitnak, kivált a vallásos hit iránt kevésbé fogékony lelkeknek a vasárnap megsértésére: kérelmezze az országos törvényhozástól,

még pedig ha csak lehet, az ágostai testvérek egyetemes felügyelőségével együttesen, hogy a vasárnap megszentelésére újabb s célravezető intézkedést tenni kegyeskedjék.

Ezen a konventhez felterjesztetni rendelt feliratban körvonalozva van röviden bizottságunknak ez ülésében formulázott azon négy rendbeli indítványa is, mely egyházkerületünk legközelebbi közgyűlése elé fog megvizsgálás és életbeléptetés végett terjesztetni. — Ezen indítványok a következők:

1. Mondja ki az egyházkerületi közgyűlés, hogy az általa 1881—42. számú végzése által elfogadott „Javaslat“ III. szakasza 2-dik s 3-dik pontjában foglalt intézkedés az egyházkerület minden egyházában s egyházmegyéjében életbe léptetendő, hogy t. i. amazok, minden előre meghatározandó tagsági-díj nélkül — egyedül önkéntes adományokra utalva, vasárnap megszentelő társaságokat alakítsanak, emezek a bizottságokat alakítsák meg, — s amazok ezekkel, ezek ismét az egyházkerületi bizottsággal, mozgalmaikról adandó jelentéseik által lépjenek szerves összekötetésbe. Ez által az ügy szélesebb körben ismertetve szerzné a célnak jó barátokat.

2. Hívja fel az egyházkerület a kebelbeli espereseket, hogy a vasárnap megszentelése érdekében, egyházmegyéik kebelében gyűjtéseket eszközöljenek, mint az már a felsőszabólcsi egyházmegyében kezdeményezett is, melynek eredménye eddig 42 frt 18 kr. Ez által alapja vettetének annak, hogy e célra megindítandó irodalmi mozgalom anyagilag is támogattatnék.

3. Indíttasson meg a ft. egyházkerület, a külföldi hasonczélú szövetkezetek példájára — akár maga, akár az egész magyar prot. egyházzal karöltve, egy oly lapot, mely évenként legalább 4—6-szor jelenne meg, közölve ugy a külföldi, mint a hazai mozgalmakat s közölve a vasárnap megszentelésére buzdító olvasmányokat. S végre

4. Rendelje el a ft. egyházkerület, hogy az általa kinevezett bizottság üléseit felváltva most egy, majd más helyen tartsa meg, mely vándorgyűlések, azon felkért egyének közreműködésével, ünnepélyes isteni tiszteletek s szakszerű felolvasás által hatnának ugy az intéző körök, mint az egyháztagnak megnyerésére.

Zsigmond Sándor.

Nagyjelentőségű egyházi reform Debreczenben.

Tagadhatlanul igaz, hogy ha volt valaha jelentősége a lelkipásztori gondnak és belmissiónak, mai napság van reá kiválókép szükség; midőn a vallástalanság és közönyösség hatása miatt templomaink népessége mindinkább fogy s a vallás-erkölcsi élet melegsége s az ebből származott egyházi magasabb eszmék, célok iránti lelkesülés s ennek hatalmasabb tettekben való nyilvánulása folyton-folyvást szünetezni kezd. És főképp nagyobb városaink népesebb egyházaiban nyílik gyakorlására alkalmas tér, hol a szószék és lelkész közvetlen hatása a nagy távolság miatt nem terjedhet ki a szélsőbb részekre felette nagy számban lakó hitfeleinkre; hol a lelkésznek a hívek legnagyobb részével való érintkezésére nincs mód és lehetőség; hol e miatt a lelkész szolgálata sem lehet a hívek lelki szükségéhez alkalmazott. — Kisebb egyházközségekben a templom a közös

találkozó hely, hol a hivek vallásos és szellemi szükségieket kielégítve találják; ily nagy helyen, mint Debreczen, száz és száz alkalom vonja el a hiveket a vallásos buzgóság üdítő forrásától. Sok más körülmény is folyik be a közönység terjesztésére. Nálunk komoly aggodalomra e tekintetben ok még nincs, s hogy ne is következzenek be, gondoskodott róla lelkészi karunk, oly emlékiratot nyújtva be tárgyalásra az egyháztanács elé, mely bölcseségéről, lelkipásztori hivatalához méltó hűségéről a legfényesebben tesz bizonyosságot, és a mely az egyház fejlődését hatalmasabb egyházi élet megteremtésével ennek alapján hosszú időre biztosítja. Kiváló érdekénél fogva kötelességünknek ismerjük az emlékirat főbb pontjait olvasó közönségünkkel a következőkben megismertetni.

Néhai Veresmarty Zsuzsanna volt főbíró Szombathy István özvegye — férjének előtte többször kifejezett óhaját és szándékát követve — 1810. július 21-ik napján 20,000 rhen. forintot tett le alapítványképen egy belvárosi templom építésére, mely alapítvány a devalvatio és 1849-diki pénzjegy-elkobzás és elégetés folytán bekövetkezett nagymérvű veszteség dacára is, 1882-dik év december 31-én 51,377 frt 17 kr-ra emelkedett s a folyó év végén mintegy 54,000 frt tőkéből álland.

Néhai Vecsei Imre ma is életben levő nejével Brukner Karolina asszonnyal egyetértve 1873. szeptember 14-dik napján tett alapító levelükkel, hasonlóképen egy, a szarvas piacon építendő templom alapjára több mint 11 holdra terjedő majorsági földet adományoztak, melynek értékét nagyban növelik a rajta levő épületek, közöttük az eredetileg szélerőre alkalmazott, de idő folytán gőzerőre átfordított műmalom, úgy, hogy ez adomány értéke 20,000 frtra becsültetik mai napság. Igaz, hogy az adományozott majorsági föld malmos része csak 1890-ben jutna végleg az egyház tulajdonába; de az a kedves remény kecsegteti ez egyháztanácsot, hogy a nemes és fenkölt lelkű egyik alapító Brukner Karolina asszony ó nagysága s a minden szépért és jóért lelkesült néhai Vecsey Imre ur nemes lelkét öröklött két fia, a magasztos cél iránti tekintetből a kikötött idő előtt átbocsátják azt az egyház rendelkezésére.

Harmadik templomépítési alapítvány néhai Székely János és Dienes Borbála által 1823. ápril 27-én tett végintézkedésben tétetett le s ennek ereje az 1883. év végén mintegy 6500 frt.

E három alapítvány az emlékirat szerint azonnal rendeltetésére lenne fordítandó, még pedig aként, hogy a Szombathy-Veresmarty alap 54 ezer frtot tevő tőkéje a czeplédczai templom építésére fordíttatnék; belőle azonban a templomnak és a torony alapzatának a templom tetőzetéig leendő felépítésére egyelőre 34 ezer forint használtatnék fel; 20,000 frt pedig átadatnék kölcsönkép a Vecsey-Brukner alapítványnak, hogy ezen, s ha szükség lenne reá, a Székely-Dienes-féle alapítványt tevő 6500 frton azonnal megkezdethessék a csapó-utczai templom felépítése is; természetes, hogy a felvett kölcsönt a Vecsey-Brukner alapítvány idővel visszafizetné, mi által el lenne érve, hogy a kegyes alapítványt tevő egyik nemes adakozó és kedves gyermekei még életökben megláthatnák keblök szép vágyának valósulását. A visszafizetett 20,000 frtból azután a czeplédczai templom tornya azonnal felépíttetnék.

Ez egyik kiemelkedő pontja az emlékiratnak, melynek

valósításával két új templomot s pedig a legszükségesebb helyeken nyernének egyházunk hivei. Mindegyik mellé egy-egy papi állomás szereztetvén, hét lelkésze leendő a debreczeni ref. egyháznak, kik közt a lelkipásztori gond és belmisszió gyakorolhatása szempontjából az egyház, a város fekvése szerint meg fog osztatni s az egyes lelkészek mellett 26 – 28 presbyter vezetése alatt alkotandó parochialis körök bizonyos fokú önkormányzati jogkörrel ruháztatnak fel; de azért az anyagi összes ügy, közoktatás s általában az egyház egysége nem szűnik meg, mert minden fontosabb ügy vezetése s az egyes presbyteriumoktól netalán beadandó felebbezések elintézése, az összes presbyteriumokból alakulandó s 180 tagból állandó központi presbyteri közgyűlés hatáskörének hagyatik meg. Ugyanaz kezeli gazdasági szakbizottsága útján, mint eddig is tette, az anyagi ügyeket és vezeti illető szakbizottságai által az oktatás-ügyet. A megosztás voltaképp azt eredményezi, hogy vallás-erkölcsi életet tekintve a széles kiterjedés és felette nagy szám miatt ma csaknem mozdulatlan merevségben élő egész egyház egyes részei életelevenségre, tevékenységre jussanak s az által az ezentúl is egységes debreczeni nagy egyház hozzá méltó működést fejthessen ki.

Szép vonása az emlékiratnak az is, hogy a lelkészi javadalmazás régen érzett szükségének nagy és nehéz kérdését a legszerencsésebben oldja meg, a mennyiben az e célra felhasználható alapok csoportosításával módot szolgáltat a lelkészi fizetésnek 2000 frtra emelésére. Tehát nagy alkotást tervez a nélkül, hogy a különben is csekély egyházi adót csak egy krajczárral is emelni kellene; a nélkül, hogy az egyes hivek eddig élvezett jogkörét megszorítaná.

Sőt — a mit legnagyobb áldásnak kell tekintenünk — rendelkezési tartalékalapot tervez az adóhátralékok behajtása folytán 20,000 frt alaptőkével, hogy ez gondosan növeltetvén, idővel lehetővé tegye a mostani 3%-on tuli pótdadó eltörlését.

Végre az anyakönyvek egységes központi vezetésére s az egyházi levéltár rendezésére is oly utat jelöl ki, hogy annak alapján e fontos ügy keresztül vitelében számbavehető akadály nem áll többé.

Ezen nagy horderejű emlékiratra a debreczeni ev. ref. egyház presbyteriuma múlt évi utolsó vasárnap (december 30-án) a következő határozatot hozta:

A lelkészi értekezletből előterjesztett e kiváló érdekű emlékiratot, a legnagyobb elismeréssel és hálával fogadja presbyteri közgyűlésünk, mert benne és általa egyházunkban a vallás-erkölcsi élet minden tényezőjének fejlesztését és hathatós tevékenységre ébresztését a legszerencsésebben látja biztosítottnak, a mennyiben, hogy a lelkipásztori gond és belmisszió gyakorlására a kellő tér és határ kimutatásuk, az emlékirat egyházunk nagy népességét a helyzeti körülmények által kimutatott részek szerint egy-egy lelkész vezetése és gondozása alatt parochialis körök szerint külön választja, a nélkül, hogy egyházunk anyagi ügyeket érdeklő és szellemi egysége felbontatnék; sőt voltaképp a körök megalkotását csak azért javasolja, hogy vallás-erkölcsi életet tekintve a széles kiterjedés és felette nagy szám miatt, csaknem mozdulatlan, merevségben élő egész egyház egyes részeit élettevékenységre hozza, juttassa, — s az által az egységes debreczeni nagy egyháznak fényét, hatalmát és dicsőségét mozdítsa elő, s ezt hozzá

méltólag működés és valláserkölcsei élet szempontjából a Tiszántul, sőt az egész haza első ref. egyházául a meg lehetős számmal versenyre kelt, más egyházak törekvésével szemben is megtartsa; ily magas cél valóítására az emlékiratban kifejtett indokok és körülmények alapján üdvösnek tartja egyháztanácsunk a két új templom építését és felállítását, hogy a lelkészi hatás és működés a hét parochiára osztott népes egyházban annál közvetlenebb, üdvösebb és gyümölcsözőbb legyen; örömmel üdvözli az emlékiratot azért is, hogy a lelkészi fizetéseknek rég óhajtott, a kor követelménye által immár halaszthatlanná vált rendezését, egyházunk tekintélyéhez a lehetőség szerint méltán öleli fel és óldja meg; kiváló jelességének tekinti, hogy egyházunk feltett kincsét képező, annyi ezerek öröklési ügyét egyedül szabályozó és nagyfontosságú könyvek, az anyakönyveknek központi vezetésére, s az egyházi levéltár rendezésére biztos utat és módot jelöl meg; felette nagy horderejű célta, a tartalékalap megteremtését tüzi ki és juttatja el a valóulás első fokára, mely okszerűen és kellő gonddal növelve, egykor lehetővé teszi a 3%-os adónak eltörlését is, s mindezeket az egyház anyagi erejének természete alapján, s az e célra rendelt alapok egyesítésével akként tervezi, hogy e nagyszerű javaslatok keresztül vitelére újabb adózási terhet a legkisebb mérvben sem vesz igénybe, az egyház tagjainak eddig élvezett jogait nem csorbitja, sőt kiterjeszti azok körét: mindezeknél fogva presbyteri közgyűlésünk midőn hálatelt szívvel mond köszönetet egyházunk egyetemének nevében a nt. lelkészi karnak e nagyfontosságú emlékirat szerkesztéséért és beadásáért, ugyanakkor az ebben foglalt indítványokat általában és részleteiben magáévá teszi, elfogadja és együtt valósítatni rendeli; miután azonban az indítványoknak s azokat alkotó egyes részleteknek életbeléptetése és valósítása akként, hogy minden rázkódás vagy zavar elkerültessek, utánnézést, a meglevő és fejlődő körülményeknek gondos tekintetbe vételét, az egyes alapok természetének és erejének mérlegelését kívánja meg: annál fogva a gazdasági szakbizottság az egész emlékirat egyes részeinek, azok benső összefüggése által kimutatott rendben leendő valósítására s így az egyház egész rendezésének az emlékirat szerinti végrehajtására oly kijelentéssel kéretik fel és bizatik meg, hogy az egyes részek kivételére vonatkozólag javaslatait időről időre ide terjessze be.“

Igy fejezte be működését a mult 1883. évben, a debreczeni egyház presbyteriama, s ha ehez még hozzávesszük szintén a mult évben azon messzeható két nemes tényét: hogy a tiszántuli református középiskolai tanáregyesület rendelkezésére 50 drb aranyat bocsátott pályadíjjul felhasználásra; és hogy a debreczeni főiskolában felállítandó 5-dik theologiai tanszék után járó fizetésnek egy részét, mely körülbelöl egy ezer frtra megy, állandóan elvállalta: tisztelettel kell meghajolnunk eljárása és intézkedései előtt, mert régi multjához hiven teljesíti kötelességét s óldja meg feladatát!

Elismerés és áldás nevére és működésére!

Egy presbyter.

A bibliai hat napi teremtés elbeszélése és a tudomány mai adatai összhangzása.

(Folytatás.)

Van még egy más nagyon nyomatékos vonás is. A geológok előtt e kor (ikra-kő-kor) tűnik fel a legcsudálatosabbnak. Meglepő pedig mindenekfelett e bámulatos korban a szárnyas lények és csuszók roppant bősége és óriási nagysága. És Mózes ezt világosan megjegyzi, a mi annál feltűnőbb, mivel ő csupán ez egyszer ad némi tudósítást a teremtett lények alakja és száma felől. De itt gondosan feljegyzi, hogy nagy tengeri szörnyek és mászó és szárnyas lények jöttek elő nagy bőségben. Lehet-e ennél hivebben és feltűnőbben ismertetni ezen periodust.

Hatodik nap, — mely megfelel a parisi és következő földeknek.

„Azután Isten mondta: hogy a föld hozzon állatokat, melyek életlehellettel birjanak, az ő nemők szerint t. i. oktalan állatokat és mászó állatokat és földi állatokat az ő nemők szerint. És úgy volt. Isten tehát csinálta a földi állatokat az ő nemők szerint, és a vadakat az ő nemők szerint és minden lényt, mely mászik a földön, az ő neme szerint. És Isten látta, hogy ez vala jó!“

„Azután Isten mondta: Alkossunk embert a mi képünkre és a mi hasonlatosságunkra, és aki uralkodjék a tenger halain és az égnek repülő lényein és a vadakon és minden mászó lényen, mely mászik a földön. Isten tehát teremtette az embert a maga képére, ő azt teremtette az Istennek képére. Ő azt teremtette férfiuvá és asszonnyá. És Isten azt megáldotta és nekik mondotta: növekedjete és sokasodjatek és töltséteket be a földet és azt hódítsáteket meg, és uralkodjatek a tenger halain és az ég repülő lényein és minden állaton, mely csuszik a földön. És Isten mondta: Imé én nektek adok minden maghozó füvet stb. És volt este és volt reggel, ez volt egy hatodik nap. A vadak, állatok — melyek teremtése itt előadatik — földi emlős és élőli szülő állatok.

Tisztán látható ez előadásból, hogy Mózes a négy lábú élet szülő teremtését, a csuszók és tojás-tojók teremtése után teszi.

Hát a geologia megerősíti vagy meggyengíti ezen állítást?

Az ikra-kő s kréta-féle s általában a jura-féle képződmények rétegeiben találatnak s így azok korára esik a csuszó szörnyek, az óriási madarak, a töméntelen és roppant nagyságu tojás-tojó szárnyas vagy szárnyatlan, légben vagy vízben élő állatok kora. De elhagyván a jura-földeket s átmenvén a parisi földekbe: megszűnnek a csuszók s jön az emlősök és földi állatok (ökö, bivaly, tigris, elefánt és apró mászók: nyest, menyét, patkány stb.) országa, melynek a jura-félékben nyoma sincs, néhány zsacskós kivételével, mi valami összekötő forma a csuszók és emlősök között.

Mózes tehát azt mondja: előbb a csuszók, azután az emlősök.

De nem épen e nyelven beszél-é a geologia? Az egyezés tehát teljes és semmi különbsézt kimutatni nem lehet.

De az egyezés szembetünik még másutt is.

A bibliai elbeszélésben az állati élet teremtése két napra: az ötödik és hatodikra terjed; a növényi életé pedig egy: a harmadik napra. Hát a geologia hány időszakot számít az állatokra? kettőt: a tojás-tojók (csuszók és madarak) korát a jura-földekben, — és az élőt szülő négy-lábuk korát a harmad földekben. Hát a növényekre? Csak egyet: a kőszén periodust. Lehet ezt csupán véletlen meg-egyezésnek nézni!?

De menjünk tovább:

Teremtven Isten a földi állatokat: azokat — mond Mózes — „az ő nemők szerint“ teremtette. Ugyanezt mondja midőn a harmadik napon a plánták és az ötödik napon a csuszók és madarak teremtéséről beszél.

Tehát minden állati és növényi nem: eredeti nem, Isten akarata és teremtése szerint. A Mózes tanítmánya ez.

Ez a tanítás sok ideig sértetlen maradt, Benvit de Maillet egy könyvének („Egy indus bölcsésznek egy franciaia ténitövel a tenger fogyása feletti beszélgetései“) 1748-ban lett megjelenéseig. Ma azonban már meg van támadva. E század elején Lamarck „Állattani bölcselemében,“ a lények természeti, a Teremtő közbejövésétől független okok általi fokozatos fejlődését igyekezett kimagyarázni. Lamarck sok ideig hitelre nem talált; elmélete napjainkban, némi változtatással, Darwin hirneves angol naturalista által ismét elővétellett. Majd Lyell által elfogadtatván, Francia-, Angol- és Németországban sok követőket toborzott. Így alakult egy tekintélyes iskola, mely elvetvén Istennek a lények alakulásában teremtő cselekvését, minden lényeket egy meg nem szakadó lánczozal füz egymáshoz és a különböző fajokat, külső körülmények hatása alatt, a természetökben rejlő törvények erejénél fogva véghez ment átalakulások egész sora által akarja kimagyarázni.

Itt a francia anthropolog, felemlitvén, hogy nem akar itt ezen rendszer részletes vizsgálásába bocsátkozni, csupán azt mondja ki, hogy ez teljesen ellent mond a Genesis elbeszélésének; és mivel kitüzött célja a Mózes vagy Genesis ezen elbeszélésének a geologiai adatokkal való megegyezését megállapítani, az egyetlen kérdés, melyet megoldanunk kell, ez: van-é egyezés vagy eltérés a geologiai tények és azon, Mózes által többször ismételt előadás között, hogy: Isten a plántákat és állatokat „az ő nemők szerint“ teremtette.

Ebbe bemenvén az író hosszasan s terjedelmesen, de tökéletesen és nagyon világosan kimutatja, hogy a geologiai tények amaz elbeszéléssel merőben és határozottan ellenkeznek, mert a fajok átalakulásának vagy tökélyesbülésének, vagy csak némi lényeges változásának is sehol, semmi-féle növényi vagy állati maradványokon, legkisebb nyoma sincsen. És ezt mind az ezer meg ezer éves ásatagok, mind az egyiptomi és kiásott pompejii és más rétegekben talált és a legrégebb gyűjteményekben látható állatok és növények számtalan példáival igazolja. Felemlíti e közben az Aristoteles több mint két ezer éves adatait is, melyek szerint az állatok és plánták azóta semmit sem változtak. Elmondja, hogy Adanson a Zöld-Fokon egy általa a központi gyűrük után ötezer évesnek ítélte bonbab fát, és Kaliforniában a híres, több mint száz méter magas és alant

harmincz méter körületű, hatezer évesnek talált seguiát minden részben olyannak találta, mint a mellettök nőtt ilyenemű fiatal fákat. Hivatkozik az egyiptomi számtalan fel-fedezésekre is, melyek szerint 4—5000 év óta az állatok és plánták változatlanul maradtak.

De mindezeknél a geologia még határozottabban, — a legdöntöbben bizonyít. Agassiz szerint Florida déli széle a forró övi tengerek habarcz házacszkái — polypiers — összehalmozódása által keletkezett, s úgy találta, hogy e munkára legalább kétszázézer év kellett. Már ha a nemek fogékonyak az idővel átalakulásra: 200,000 év valóban elég lehetne az ily átalakulásra. De nem elég! Ezen sziklazatónyok legújabb lerakodmányait tevő lények és a legrégebb üledékeket képző állatnövények között a legkisebb külön-bőzés sincs. A kezdeti ember — ki van mutatva — egykoru volt a mamouttal, sőt azonfelül már a barlangi medve korában is megvolt. Azonban az ő letezését bizonyító maradványok nem mutatnak, azok századok lefolyása alatt is, semmi változásra, bár — s ez nagy figyelemre méltó — az azokat rejtő vidékek közegi körülményei a legnagyobb változásokon mentek át. Ez eredményre jutunk a jégkorszaki és jelenlegi növényvilág egybehasonlításánál is. A tiszta fa, erdelyi és veres fenyő, nyirfa, tölgyfa, egérfa, diófa a mi korunknál egy geologiai korral elébb megvoltak, és egybe-hasonlittatva a ma tenyésző nemekkel: semmi legkisebb külön-bözőst sem találtak köztök.

Könyves János,

kismarjai ref. lelkész.

(Vége köv.)

Megjegyzések s indítványok az „Indítványok“-ra.

(Folytatás.)

Következőn a második pont, mit mondanék legelőbb is t. indítványozók! a benne foglalt szép igazságokra mást, mint azt, mi nekem mondatott e szavakban: „a magyar levegő nem a mi célunkra való!“ Hogy okadatolhassam: türelmet kérek!

Egyházi törvényeink azt mondják, hogy a konfirmáció ünnepélyességgel vitessék véghez. De ez ünnepélyesség minőségét ama boldogító idő reményének megvalósulásában vélük megláthatni, mikor elkészül a tervezett új agenda s egyöntetőség lesz talán behozva minden szertartási eljárásra nézve. Tehát betűtől, külfarmától reménylik előállhatni a boldogabb időt s azt hiszik, hogy ez aktus magas-tos voltát addig is emeljük azáltal, ha a konfirmandusoknak u. n. „Konfirmációi emléklapokat“ adunk? Bocsánat indítványozó tisztársak! de ezekre vonatkozólag csekély nézetem az, hogy e tekintetben még nagyon kedvezőtlen a talaj s higyjék meg, hogy a mint ismerem népünk vallás iránti tiszteletét, szeretetét: egyházmegyénk önök által gondozott földjén is csak itt-ott lenne ereklyeként tartogatott drága kincs az emléklap. A mutatkozó erkölcsi bajnak alapja nem abban rejlik, hogy nincs agenda, mert van az, melyet megtartva, végezhetnök egyöntetűbb ünnepélyességgel a konfirmációt; és e téren eljárásunk nem azért nem bir magas-tossággal s hatással, mert még nem találták fel a konfirmációi emléklapot, hanem másért, más körülmény miatt!

Minden ilyenemű baj ugyanis onnan származik, hogy

népünk a konfirmációt illetőleg is nagy közönyösséget, hideg érdektelenséget tapasztal a legtöbb helyen épen a lelkészek részéről. Avagy nem volt s nincs-e jelenlegi törvényeink kötelezettsége daczára is több lelkész, ki a konfirmációt nem is templomban, hanem csak papi házában, — épen hogy letudja, tultegye magát rajta — végezte s végezi?! nézzük, vizsgáljuk meg csak, hány lelkész teljesíti a konfirmációi oktatást?

Jól ismeri a nyáj, a nép, a pásztorok, a papok ilynemű érdektelenségét a konfirmációi tárgy s aktus iránt s ezért van, hogy a többség semmi egyébnek nem tekinti a konfirmációt, mint oly cselekedetnek, mely nélkülözhetlenül, kényszerileg szükséges arra nézve, hogy a gyermek iskolából kikerüljön. Adhatunk hát még ma konfirmációi emléklapot, ha a holt betűnek megelevenítő lelket nem adhatunk!

Én részemről teszem a magamét. — A konfirmációi oktatást több év óta magam végzem s konfirmálás idejében a vizsga előtt éneklünk, előfohászbán imádkozunk, mely után a gyülekezet előtt jelzem az alkalmat, annak lényegét, célját, kifejtvén, hogy a gyermekek miért állottak a szent gyülekezet eleibe, azután tartom a vizsgát, kérdezősködöm azok felől, miket tanítottam s végül az apostoli hitformának egy értelmes gyermek, vagy konfirmandus általi elmondása után nyilvános hitvallást tétel s bezárom a szertartást a növendékekhez intézett intő beszéddel, Istenhez emelt segélyt kérő fohással és énekkel. Így akartam én eddig, emléklap nélkül, nevezetessé, hatásossá tenni a szülők, rokonok, ügybarátok és gyermekek előtt azt a napot, mely a felserdült gyermek életében „oly nevezetes, mint lelkészében, midőn új egyházba lépett.“

Nem dicsekedhetem t. indítványozók oly gyakorlattal, mint a minővel bírnak nagyrészt önök, kik az élet iskolájának felsőbb osztályait járják; mert közülök csak három ujonczabb, mint én vagyok, de higgyék meg én is forgatgatom a tapasztalat könyvét s olykor-olykor elmélkedem is lapjainak tartalma felett. Ily elmélkedés eredménye soraim. Azért méltóztassanak meghinni, hogy „Indítvány“-uk második pontjára, annak céljára az idők még nem elég kedvezők. — Nem ágendára, hanem megújult bibliai hitre van szükségünk mindenekelőtt s hogy mi papok legyünk együttesen áthatva a krisztusi keresztyénség hitétől, mely vallásos buzgóság melegét árasztván hallgatóink szívébe is, az üdítő légáramlatban más gondolkodások, s új érzelmek szülemlessenek.

Ama boldog időért imádkozó könyörgésemből kifolyólag igénytelen indítványom az, hogy kik értjük és fogadjuk az Ur szavát, járjunk tiszteinkben a konfirmációra vonatkozólag is úgy, mint az Ur sugallja és törvényeink ünneplýességet emlegetve rendelik, hogy ha látnak hiveink lélek nélküli szakmán konfirmációkat: lássanak lelkés, meleg érdeklődéssel, ügyszereteti kitartással teljesített konfirmációi aktust is, hogy boldogittassanak azok, kik külömbséget tudván tenni, kettő közül a „jobb részt“ választják. Az emléklapokat pedig még hagyjuk jobb időkre.

Egyházmegyénk felibe irányuló indítványom pedig az, hogy odafent hallják meg a nagybányai egyházmegyében indítványozók második indítványát is, vegyék lelkőkre, szívőkre az abban kifejezett valláserkölcsi életszükséget, hogy magyar prot. anyaszentegyházunkban a konfirmációi oktatás s annak végeztével maga a konfirmáció a prot. keresz-

tyénség bibliai hite által felmagasztosított lelkek magasztos cselekménye legyen. — Intézkedjenek odafön úgy, hogy a konfirmáció minden egyházban egy napon végeztessék. Ki lehet ezt vinni, csak legyen egyakarát reá. S én a népiskolai törvényekkel szükséges öszhangzatosság, vagy egyezőség érdekéből — hogy miért most nincs alkalmam bővebben okadatolni — úgy látnám jónak, ha az az egy nap az ujkenyéri urvacsorát megelőző vasárnap lenne. És oh akkor az egyöntetűség is, oh mennyivel magasztosabbá tenné a konfirmációt, midőn lehetne hangsúlyozni, hogy ma Istennek hála! egész anyaszentegyházunk minden gyülekezetében a felserdült gyermekek hiterősítésének szent ünnepe van; ma a Krisztus evangeliomának győzelmeért való lelkesülés tüzével bensőleg kereszteltetnek meg minden egyházban azon élők, kik 12 évvel előbb, csecsemői korukban, a szent keresztség vizének rájuk öntésével külsőleg kereszteltettek meg, eljegyeztetvén anyaszentegyházunk számára.

Nagy Elek.

(Vége köv.)

K ü l f ö l d.

Zwingli-jubileum. A külföldi egyházi lapokban egész a mult év végéig folyton jöttek a Luther-jubileumokról szóló tudósítások, jelezve az óriási szellemmozgalmat, melyet a nagy reformátor emlékezete támasztott; nagy hasárokban ismertetve Luthert, az ő életét, szellemét, működésének minden nagy és kis mozzanatát, vonását rajzó irodalmi munkákat, melyek együtt véve egy tisztességes könyvtárt alkotnának. Azt hisszük, hogy még a folyó évi lapok első számaiban is zendülnek föl hangok, melyek mind a nagy német reformátor emlékünnepeiről beszélnek, de mert a protestantismus s benne lapunk is e tekintetben magához illőleg eleget tett kegyeletes köteletségének, most már a Zwingli-jubileumokról szóló referádákra fordíthatjuk inkább figyelmünket. Alólirott igéri e lap olvasóinak, hogy a kezébe kerülő német és angol lapok adatai alapján a Zwingli emlékére tartandó ünnepekről hiven fog értesítéseket közölni.

A tudomása szerint eddig történekről még igen keveset referálhat. Tudja, hogy Svájcban élénken készülődtek a nagy helvét reformátor négyszázados születési napjának méltó megünneplésére. Tudja, hogy Bádénben a főegyháztanács folyó év első napjára köteletségük tette a lelkészeknek, predikációikban „részletesen megemlékezni a svájci reformátornak, Zwingli Ulriknak életéről és működéséről, valamint hogy előzőleg a lelkészek arra használják fel az általok végzett vallásitanítási órákat, hogy tüntessék föl tanítványaik előtt e férfi működésének jelentőségét.“ Mintha csak tiszántuli ref. egyházkerületünk 1883. szeptember havában tartott közgyűlése 232. sz. a. végzését olvasnók! A bajor Pfalzban ugyancsak intézkedés tétel, hogy e napon, vagy az utána következő vasárnapon emlékezzenek meg a lelkészek predikációikban Zwingliről. Brémában pedig egy bizottság küldetett ki a tartandó ünnepek rendszerezésére. Reméljük, hogy mindezen és több más vidéken tartott ünnepekről részletes tudósítások alapján nemsokára beszélhetünk lapunk olvasóinak.

Francziaország. Egyáltalában nem kárörömmel, de

mint az idők jelét följegyezzük a francia r. kath. püspökök gyűlésének azon konstatált véleményét, hogy a lyoni katolikus egyetemet a r. katolikusok szűklelkű áldozatkészsége miatt idestova be kell zárni.

Angolország. Londonnak a lelkipásztorkodással és belmisszióval foglalkozó köreiből régóta nehéz problémaként szerepel a lakáskérdés. Nem régen egy röpirat jelent meg e tárgyban „a londoni elvetettek jajkiáltása” (the bitter cry of outcast London) czimen, mely az ezen városi congregationalistáktól indulva ki s a napi sajtó, valamint mindkét párti elsőrendű államférfiak által a legmelegebben fogadtatva, a nagy és fényes London legszegényebb lakosainak lakásügyeivel foglalkozik, úgy tüntetvén föl e lakásokat, mint mindennemű járványos betegségeknek fészket s a legirtóztatóbb bűnöknek melegágyát. A röpirat, melyet egy lelkész irt, néhány nap alatt több mint 60,000 példányban kelt el.

Dánia. A tudományos theologia embereit érdekelni fogja azon szomoruan hangzó hír, hogy Dr. Martensen János, a seelandi püspök, korunk egyik kiváló dogmatikusa és morál theologusa, hivatalát le akarja már tenni s hirtelen már be is nyújtotta elbocsátási kérvényét.

Csiky Lajos.

Különfélék.

Egyetemes konvent. A magyarországi ev. ref. egyház konventje, folyó évi márczius 17-én Budapesten fogja tanácskozásait megkezdeni. — Legfőbb tárgy lesz a középiskolai országos törvény ügyében, még a múlt évhen megküldött miniszteri leiratra a válasz megadása. Ennek következtében az érettségi vizsgák miként rendezése tárgyában javaslat előterjesztés.

Lelkészwálasztás. A beregi ev. ref. egyházmegyében a bátyui egyházközség legközelebb egyhangulag lelkészévé választotta Bary Sándor jelenleg hivatal nélkül volt lelkészt. A nevezett férfi megválasztása felett őszintén örvendünk.

Hít diplomá 3-dik füzeté megjelent egyházirodalmunk hivatott munkásától, K. Tóth Kálmán debreczeni ev. ref. lelkipásztortól. A mennyire bele tekinthetünk — miután bővebb ismertetését és méltatását jövő számunkra hagyjuk — ez a füzet is méltán sorakozik az előbbiekhöz. Ára 2 frt.

Téli ujság Csécsi Miklós makói lelkésztől szerkesztve, a mint annak megjelenését annak idejében jeleztük — jelen évben is dicsőséggel futja pályáját. Bizonyára nem az igen tisztelt szerkesztő barátunk az oka, hogy mi belőle eddig csak két számot láthattunk, hanem kétségtelenül rendetlenség okozta azt, hogy hozzánk postai uton meg nem érkezhettek. Ajánljuk e lapot lelkipásztoraink és tanítóink figyelmébe terjesztés végett.

Lapokból értesülünk, hogy itt Debreczenben egy népiszkolai közlőny jelen meg, épen a főiskola köréhez tartozó tisztelt egyén a szerkesztője. Hát itt ugyan a postai közlekedésnek kell-e és lehet-e tulajdonítani, hogy abból egy hirmondó sem juthatott el hozzánk?

A b. tordai lelkipásztori hivatal az egyházi törvényben megírott papválasztási szabályok szerint folyó hó 6-án vá-

lasztás által betöltetett. Beadatott 128 szavazat; ebből 70 Madarász Lajos békési segédlelkészre, 40 Bélteki Lajos b. tordai időközi lelkészre esett, 15 szavazat-lap olvashatatlant, 3 üres volt. És így Madarász Lajos általános szavazattöbbséggel b. tordai lelkésznek megválasztatott.

Sajtóhiba. A legközelebbi számban a Közalap ügye H. Nánáson czimű cikkben CXXVII. zsolttár áll CXXXVII. helyett; kérjük ezt figyelembe vétetni.

Tartalom: Előfizetési felhívás. — Beszéd Luther és Zwingli születése négy százados ünnepélyén. Balogh Eerenz. — Vasárnap ügy. Zsigmond Sándor. — Nagyjelentőségű egyházi reform Debreczenben. — A bibliai hat napi teremtés elbeszélése és a tudomány mai adatai összhangzása. Könyves János. — Megjegyzések s indítványok az „Indítványok“-ra. Nagy Elek. — Külföld. Csiky Lajos. — Különfélék. — Hirdetés.

Felelős szerkesztő: Tóth Sámuel. Szerkesztő társak: Békési Gyula, Géresi Kálmán.

HIRDETÉS.

Gyakorlati Bibliamagyarázatok.

Szakfolyóirat. Megjelenik minden két hóban egyszer. Szerkeszti: Garzó Gyula. Főmunkatársak: Könyves Tóth Kálmán és Barakonyi Kristóf.

A) 1881. = első évi folyam, 4 füzet 2 frt.

B) 1882. = második évi folyam, 6 füzet 4 frt.

C) 1883. = harmadik évi folyam, 6 füzet 4 frt.

Eddig 8 munkalat van befejezve, t. i. 1. A biblia ismertetése: Könyves Tóth Kálmántól. — 2. Predikátor könyve: Garzó Gyulától. — 3. Dániel próféta könyve: Barakonyi Kristóftól. — 4. Abdiás próféta könyve: Garzó Gyulától. — 5. Lukács evangélioma: Bocsor Lajostól. — 6. Péter apostol k. első levele: Erdős Józseftől. — 7. Judás apostol k. levele: Garzó Gyulától. — 8. Néhai Dr. Révész Imre enyészettől megmentett magyarázatai: Nagy Sándortól.

Folyamatban vannak és már munka alá vétettek: Mózes, Sámuel, Rúth, Esdrás, Eszter, Jób, Zsoltárok, Ezsaiás, János evangélioma és levelei, apostolok cselekedetei. rómaiakhoz, galacziabeliekhez, Timótheushoz és Titushoz irt levelek, Jakab k. levele, Jelenések könyve. — Czélul kitüzve: az egész szentírás kidolgozása.

A kik mind a három évi folyamot megrendelik s belépnek 1884-re a rendes előfizetők közé, azok a jelzett 10 frtot, egy év alatt tetszésszerinti részletekben törleszthetik.

Gyoma (Békésmegye) 1883. deczember.

A „Gyakorlati Bibliamagyarázatok” kiadóhivatala.

3-3